

Apteekkien Eläkekassa 150 vuotta

Tiedote 16.5.2014

Apteekkien Eläkekassa – keskinäisestä oma-avusta nykyaikaiseksi vakuutuslaitokseksi

Apteekkien Eläkekassa on ensimmäinen valtakunnallinen ammattikuntakohtainen eläkelaitos Suomessa. Kassa on hoitanut yksityisapteekkien eläketurvaa koko 150 vuotta kestäneen toimintansa ajan.

Apteekkien Eläkekassan perustaminen lasketaan siitä, kun keisarillinen senaatti hyväksyi Suomen farmaseuttien eläkekassan säännöt 19.5.1864. Muita vastaavia eläkelaitoksia perustettiin vasta vuosia myöhemmin, kuten esimerkiksi Valtionrautateiden pensionilaitos 1881. Kassa on myös pisimpään toiminut yksityinen vakuutuslaitos, sillä ensimmäinen vakuutusyhtiö, Kaleva aloitti 1873.

Hyviä etuja – huonoa vakuutusmatematiikkaa

Avustuskassoja perustettiin runsaasti 1800-luvun lopulta ensimmäiseen maailmansotaan. Koska valtiolla tai kunnalla ei ollut velvollisuutta auttaa sairastunutta tai vanhaa, keskinäinen avustuskassa oli usein ainoa mahdollisuus turvaan, jos sukulaiset tai läheiset eivät auttaneet.

Vakuutustoiminta alkoi kasvaa aivan uusiin mittoihin, sillä maassa toimi 1910-luvulle tultaessa kymmeniä vakuutusyhtiöitä ja satalukuinen joukko erilaisia kassoja sekä palovakuutusyhdistyksiä.

Jo Apteekkien Eläkekassan alkuperäinen turva oli varsin kattava. Osakkaalla oli säädetyt maksut maksamalla oikeus korvaukseen työkyvyttömyyden kohdatessa tai saavutettuaan kassan säännöissä määrätyn iän. Tärkeä oli myös turva osakkaiden leskille ja alaikäisille lapsille. Kassa ei tavoitellut liikevoittoa toisin kuin vakuutusyhtiöt.

Kaikilla osakkailla, mikä tarkoitti myös naisia, oli tasavertainen oikeus osallistua yhteisönsä päätöksentekoon. Sen sijaan vakuutusmatemaattista ja sijoitusten suunnittelua ei juuri tehty, jolloin sitoumukset ylittivät varojen kertymän. Näin kävi Apteekkien Eläkekassallekin, jonka varat lopulta hupenivat ensimmäisen maailmansodan jälkeisessä inflaatiossa kymmenesosaan.

Vain harva 1800-luvulla perustettu eläkekassa sinnitteli enää 1930-luvun lopussa. Apteekkien Eläkekassan pelasti sosiaaliministeriön uhkaamalta purkamiselta 1943 kunnian ja luottamuksen vaaliminen, mikä oli keskinäisessä toiminnassa aivan yhtä tärkeää kuin tasavertaisuus. Tuolloin riittävä määrä osakkaista luopui tulevista eläke-eduistaan, jotka tosin olivat kiinteän suuruisina jo menettäneet rahan arvon alenemisen takia merkityksensä.

Uusi alku kuin työeläkejärjestelmän esinäytös

Viime sotien jälkeisessä työmarkkinasuhteiden murroksessa Apteekkien Eläkekassa johdettiin kasvu-uralle. Työehtosopimuksilla 1950-luvun alussa sovittiin työnantajan ja työntekijöiden ansioihin suhteutetuista maksuosuuksista. Yhtä tärkeää eläketurvan kestävyuden kannalta oli suojata kassan kasvava varallisuus inflaatiolta kiinteistösijoituksilla 1959 lähtien. Suuret työeläkelaitokset ryhtyivät sijoittamaan vuokra-asuntoihin vasta 1970-luvun alussa valtion patistelemina.

Apteekkien Eläkekassasta kehkeytyi luontevasti alakohtainen työeläkelaitos TEL:n tultua voimaan 1962. Apteekkarit ja farmaseuttiset työntekijät ovat koko ajan olleet tasavertaisesti alkuperäisten keskinäisyyden periaatteiden mukaisesti vastuussa kassastaan. Tämä tasavertaisuus vahventui, kun kannattajaosakkaina toimivista apteekkareista tuli kassan yrittäjäeläkevakuutettuja jäseniä vuodesta 1970 lähtien.

Vaikka turvan järjestäminen jonkun ryhmän jäsenten kesken on yksi varhaisimmista muodoista varautua sosiaalisiin riskeihin, keskinäisyyden idea ei ole vanhentunut. Tätä osoittaa työeläkeyhtiöiden muutos liki järjestään keskinäisiksi 1990-luvulla. Eläkekassa on toiminut keskinäisesti koko toimintansa ajan 150 vuotta ja on nyt vakavaraisempi kuin koskaan.

Apteekkien Eläkekassan 150-vuotishistoriateos: Kontio, Kimmo & Yrjänä Jouni.
Menetysresepti eläketurvaan. Apteekkien eläkekassa 1864 – 2014
Julkistetaan 16.5.2014

Lisätiedot Apteekkien Eläkekassan historiasta:
Fil.maist. Kimmo Kontio 050 517 8609
Fil.tri. Jouni Yrjänä 044 300 0036

Apteekkien Eläkekassan nykytilanteesta:
toimitusjohtaja Hannu Hokka 050 551 9898
hallituksen puheenjohtaja Klaus Holttinen 050 570 4812

www.aekassa.fi